

#RSABUDGET2026

Khandiso yo tangelaho vhukati ha Muhasho wa Gwama Ja Lushaka na Tshumelo ya Mbuelo ya Afrika Tshipembe

#RSA Budget

#RSABudget2026

MAFHUNGO

MUGAGANYA-
GWAMA NDI
MINI?HU DZUDZA-
NYWA HANI
MUGAGANYA-
GWAMA

Musi riwaha muirwe na muirwe wa muvhalelano u sa athu thoma, Minisiya wa Gwama vha netshedza mugaganyagwama wa lushaka, hune vha divhadza pulane dza muvhuso dza u shumisa masheleni, muthelo na dza u hadzima dza miirwaha miraru i daho. Mugaganyagwama wa lushaka u khethekanya masheleni vhukati ha mihasho ya lushaka, mavundzhi na mimasipala.

1. Tsumbandila dza muhasho dzi sumbedzaho thodea dza mafhungo a mugaganyagwama dzo bviswa
2. Mihasho i vhea phanda mbekanyamushumo dzayo na u kuvhanganya pulane dza u shumisa masheleni na vhudikumedzeli ha ndisedzo ya tshumelo
3. Themendelo dza mugaganyagwama dzi netshedzwa Muhasho wa Gwama Ja Lushaka, ha hasedzwa nga hadzo
4. Themendelo dza u kovhekanywa dzi sedzwa nga komiti dza vhukati ha mihasho dza VhalanguliDzhenetela
5. Themendelo dza mugaganyagwama dzi newa
6. Tshitatamennde tsha Mbekanyamaitele ya Mugaganyagwama wa Themo ya Vhukati tshi sumbedza Mugaganyagwama une wa khou da
7. Mikovhe ya u fhedzisela tsho yadzo i dzhiwa kha Khabinethe
8. Maivwalo a mugaganyagwama a ya dudzanywa
9. Mugaganyagwama Muhulwane u iswa phalamendeni
10. Phalamendeni i hasedzwa na u tangedza Mugaganyagwama
11. Mugaganyagwama wa rumelwa kha Muphuresidennde uri u sainiwe uri u vhe mulayo

TSHEO DZI KONDAHO DZI DISA MVELELO DZA IKONOMI

Mugaganyagwama wa 2026 u sumbedzisa uri tsho dza masheleni dzi kondaho dzo itwaho nga muvhuso miirwahani i si gathi yo fhiraho dzi khou bveledza mitshelo. Na kha nyimele ya ikonomi ya lifhasi i kondaho, ikonomi yo dzula yo khwaṭha, na mbonalelo ya ikonomi i sumbedzaho mbuelo na zwikhala zwiulwane zwa u tavyhanyedza vhubindudzi.

Muvhuso wo dzula wo dikumedzela kha u vhuwedzwa tshiimo tshavhudi tsha masheleni a tshitshavha. Zwikolodo zwa muvhuso sa mukovhe wa zwibveledzwa zwa ikonomi zwi khou lavhelelwa u swika kha tshiimo tsha nthesa kha riwaha wa muvhalelano wa zwino

nahone zwi do tsela fhasi kha miirwaha i si gathi i daho. Hetshi ndi tshifhinga tsha ndeme tsha u tshanduko, ngauri musu zwikolodo zwi tshi khou fhungudzea, na mutengo wa tshumelo-ya-zwikolodo u fhungudzea-vho sa mukovhe wa mbuelo. U fhungudzwa ha mutengo wa tshumelo-ya-zwikolodo, zwo tanga na mbonalo ya infleisheni yo khwiniswaho nga murahu ha tsho ya u fhungudza tshipikwa tsha infleisheni u ya kha phesenthe tharu, zwi do tshutshedza vhubindudzi ha phuraivethe na u sika mishumo.

Kha miirwaha miraru i daho, muvhuso wo khwaṭhisa mbekanyamaitele ya masheleni na tshede yo salaho kha mugaganyagwama wa phuraimari. Nga u bvela phanda na u engedzea

ha masheleni kha miirwaha i daho, zwikolodo zwa muvhuso zwi do vha kha ndila yo fanelaho. Nga uri muvhuso u kha di lavhelela u swikelela zwipikwa zwawo zwa masheleni kha themo ya vhukati, R20 bilioni ya nyengedzedzo ya muthelo ye ya divhadzwa ya Mugaganyagwama wa 2026 yo humiselwa murahu.

Ikonomi yo anganyelwa uri yo aluwa nga phesenthe dza 1.4 nga 2025, u bva kha phesenthe dza 0.5 nga 2024. Nga kotara nga dzi tevhelaho dza nyaluwo ya ikonomi ya vhuḡi, hu na ndavhelelo dza vhukuma nga ha zwilavhelelwa kha nyaluwo. Fufufulu li fufufhedzeaho linzhi, ndisedzo dzo khwiniswaho, masheleni a tshitshavha o khwaṭhaho na mitengo ya fhasi ya u hadzima zwothe zwi khou shela mulenzhe kha

mbonalo ya vhuḡi.

Naho ikonomi yo dzula yo khwaṭha, Afrika Tshipembe li khou tea u sedza zwiutshutshedzi zwapo u itela u alusa ikonomi. U lugisa hezwi muvhuso u khou sedza kha u ita uri khamphani dza muvhuso na mimasipala zwi shume khwine. Vhushayamushumo ha nthesa vhu kha di vha khaedu khulwane kha maAfrika Tshipembe vhothe nahone maga ane muvhuso wa khou a dzhia kha Mugaganyagwama wa 2026 a do thusa u thoma u sika mishumo. Mulaedza u bvaho kha Mugaganyagwama wa 2026 u khagala: Mutheo u khou khwaṭha. Nga u farelela kha pulane ya vhuḡifhindleli, Muvhuso u khou ita uri ikonomi i khwaṭhe kha MaAfrika Tshipembe vhothe.

U FHUNGUDZA MUTENGO WA U HADZIMA HA MUVHUSO

Musi u shumisa masheleni hu tshi fhira tshelede ire hone, muvhuso u mbo vha na tshahalelo wa hadzima hadzima tshelede u vala phambano iyi. Intharesithe kha zwikolodo zwa muvhuso dzo aluwa nga u tshavhanya u fhira ikonomi nahone zwino zwi dzhia tshipida tshihulwane tsha mugaganyagwama u fhira pfunzo wa mutheo wa funzo, mutakalo kana tsireledzo ya matshilisano.

Muvhuso wo ita maga a u shandukisa hezwi na u vhona uri zwikolodo zwi fhasi ha ndaulo. Zwikolodo sa mukovhe wa zwibveledzwa zwa ikonomi zwi do swika kha vhuimo ha nthesa nahone nga murahu zwa thoma u tsa. Tshahalelo khuhulwanesa kha mugaganyagwama ndi R12.4 bilioni fhasi ha zwe zwa vha zwo lavhelelwa

nga tshifhinga tsha Mugaganyagwama wa 2025 nga nwambo wa mvelelo dza masheleni dzo khwaṭhaho dza minwedzi ya 10 ya u thoma ya 2025/26.

Lwa u tou thoma kha minwaha ya fumi mbadelo dza tshumelo ya zwikolodo dzi do aluwa nga u ongolowa u fhira tshumiso ya masheleni yothe. Kha minwaha miraru i daho u lifha murahu ha zwikolodo na nzwalelo dzazwo zwi khou lavhelelwa u vha fhasi nga R21 bilioni u fhira zwe zwa anganyelwa kha Tshitatamennde tsha Mbekanyamaitele ya Mugaganyagwama wa Themo ya Vhukati tsha 2025 (MTBPS).

Muvhuso u khou sedza ndila dza u iledza u dovholola u kuvhanganya zwikolodo nga u tshavhanya he ha itea nga murahu ha 2009 nahone u do dzinginya tshanduko kha mulayo u itela uri hezwi zwi konadzee. Musi

ikonomi ya Afrika Tshipembe i tshi khou aluwa khwinenyana na mutengo wa thundu u tshi khou gonya nga luvhilo lutuku, mbonalo ya shango i khou khwiniswa, i tshi ditahisa sa u khwiniswa ha ndingedzo ya zwikolodo na u fhungudzwa ha mutengo wa u hadzima. I tendela muvhuso u vha na tshikhala tsha masheleni u isa phanda na netshedzo ya tshumelo dza matshilisano dzi ngaho mutakalo, pfunzo, maḡi, vhudzulo na dziṅwe pfanelo dza matshilisano na ikonomi dzi tshimbilelanaho na Ndayotewa. Arali hu si na zwikalo zwo dzikaho kana zwine zwa khou fhungudzea zwa zwikolodo, mutengo wa tshumelo ya zwikolodo u do bvela phanda na u la tshipida tshihulwane tsha zwishumiswa zwi re hone, zwi tshi thithisa vhubindudzi na vhukoni ha u bveledza na zwikalo zwa vhutshilo.

ZWITHU ZWA NDEME ZWA MUGAGANYELO WA 2026

1. Muholo wa matshilisano – une wa katela u shumisa masheleni kha pfunzo, mveledziso ya zwikali na mishumo ya tshitshavha, netshedzo ya nḡu, vhuendi ha tshitshavha na tshumelo dza mutheo dza mahala, na ndondolo ya mutakalo – u do ita avhareji ya phesenthe dza 60 dza u shumisa masheleni hu si na nzwalelo kha tshifhinga tsha vhukati.
2. Mveledziso ya ikonomi ndi tshipida tshine tsha khou aluwa nga u tshavhanya nga avhareji ya nwaha nga phesenthe dza 5.8, tshi tshi khou tutuwedzwa nga u netshedzwa ha themamveledziso ya nthesa.
3. Nga 2025/26, zwikolodo zwa muvhuso zwi do dzika kha phesenthe dza 78.9 dza GDP.
4. Nyaluwo ya vhukuma ya GDP ya phesenthe dza 1.6 yo anganyelwa kha 2026, i tshi gonya ya swika kha phesenthe mbili nga 2028.
5. R4.1 bilioni yo vhetshelwa Mbekanyamushumo ya Mishumo ya Muphuresidennde nga 2026/27
6. Nyengedzedzo ya muthelo ya R20 bilioni ye ya vha yo nwalwa kha Mugaganyagwama wa 2026 yo bviswa

sedzani siaṭari li tevhelaho

THANDULULO DZA U ITA URI MAVUNDU NA MIMASIPALI ZWI SHUME ZWA KHAḂI

Mugaganyagwama wa 2026 u divhadza tshanduko dza ndeme dza u khwinisa mashumele na ndangulo ya masheleni a mavundu na mimasipala. Ndivho ndi u vhona uri masheleni a shumiswa zwavhuḡi u itela u isa tshumelo kha zwitshavha.

Mimasipala minzhi i khou tambula, nahone tshelede a si kanzhi i tshi swika kha tshumelo dzine na dzi shumisa. U lugisa hezwi, muvhuso u khou dzhenelela nga tshavhukoma. phesenthe dza 63 (162) dza mimasipala dzi kha vhuleme ha masheleni, nahone

mavundu manzhi a khou kongelwa nga u linganisa mbadelo dza u lifha na zwibveledzwa zwa ndisedzo ya tshumelo. Muvhuso wa lushaka zwino u khou bva kha vhulavhelesi u ya kha vhudzheneleli vhu shumaho.

Zwi tshi da kha a masipala u shandukiswa uhu hu katela tshanduko kha milayo na ndugiselo dza vuvhusi. Kha mavundu, muvhuso u khou kombetshedza ndayo yo khwaṭhaho kha u thola na mbadelo dza miholo. Maga aya a katela u vhea vhukati mishumo ya muvhuso ya zwa vhashumi, miholo na sisiteme ya ndaulo, u ita khwaṭhisedzo ya vhashumi nga kha sisiteme dza u thalusavhune, na u toda uri vha muhasho wa zwa masheleni vha vundu na ofisi dza phurimia vha tende u ḡadzwa ha zwikhala zwothe zwi tshi bva kha pulane dza u thola dzo khwaṭhisedzwaho na masheleni a re hone. Dzothe, tshanduko idzi dzi isa sisiteme kha sisiteme ya muvhuso i re na vhukoni, i re na ndayo na i tutuwedzwaho nga kushumele u itela u netshedza tshumelo dza khwine.

U BVISA VHUKODI HA U SIKA MISHUMO NA NYALUWO YA IKONOMI

Nyaluwo nga u tshavhanya na mishumo zwi toda mudagasi u fulufhedzeaho, zwiporo na vhuimazwikepe zwi shumaho zwavhuḡi, na ndisedzo ya maḡi yo dzikaho.

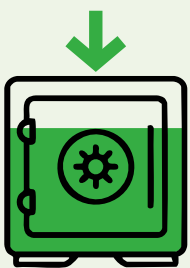
Khandiso dza mugaganyagwama dza zwenezwino dzo sumbedzisa mvelaphanda kha tshanduko dza fulufulu na zwa logistics na u vusuludzwa ha thogomelo kha tsireledzo ya maḡi na ndisedzo ya themamveledziso. U fhungudzwa ha muhwalo ho vha hu siho vhukuma,

mishumo ya zwiporo zwa u hwala thundu na vhuimazwikepe yo dzika.

Nyaluwo ya Afrika Tshipembe i dovha ya ditika nga u bvisa zwiporo zwa u hwala thundu na vhuimazwikepe.

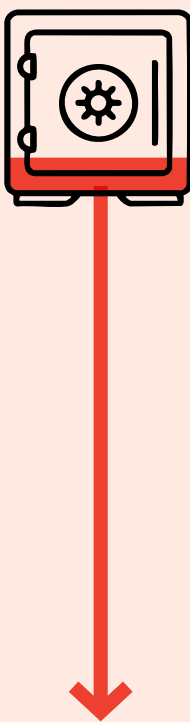
Tsireledzo ya maḡi yo isa nthā kha adzhenda ya tshanduko. Hu na thodea ya u thogomela na u khwinisa themamveledziso ya maḡi yo no vhaho ya kale, u khwinisa vhulanguli kha bodo dza maḡi, na u engedza netshedzo.

1 ZWIKO ZWA MBUELO YA MUVHUSO NGA 2026/27

R 2 160.3bn	80.9%	MITHELO
R 324.3bn	12.2%	U HADZIMA
R 185.1bn	6.9%	MBUELO I SI YA MUTHELO

2 KUSHUMISELWE KWA MASHELENI NGA MUVHUSO KHA 2026/27

R 446.6bn	16.7%	MVELEDZISO YA MATSHILISANO IINDLEKO
R 432.4bn	16.2%	MUTENGO WA TSHUMELO YA ZWIKOLODO
R 358.6bn	13.4%	PFUNZO YA MUTHEO
R 294.3bn	11.0%	MVELEDZISO YA TSHITSHAVHA
R 310.4bn	11.6%	MUTAKALO
R 283.9bn	10.6%	MVELEDZISO YA IKONOMI
R 274.6bn	10.3%	MULALO NA TSIRELEDZO
R 155.8bn	5.8%	PFUNZO NA VHUGUDISI HA NGA MURAHU HA TSHIKOLO

3 MAGAVHELO A MATSHILISANO

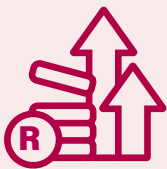
		2025/26	2026/27
	GAVHELO A VHAALUWA	R2 315	R2 400
	GAVHELO A VHAHALI VHA NNDWANI	R2 335	R2 420
	GAVHELO A VHAHOLEFHALI	R2 315	R2 400
	GAVHELO A TSIWANA	R1 250	R1 295
	GAVHELO A THOGOMELO	R2 315	R2 400
	GAVHELO A WANA	R560	R580
	GAVHELO A THUSO YA MASHELENI	R560	R580

18 milioni
ya Vhathu vha do wana
magavhelo a matshilisano
nga Thafamuhwe 2029

Mugaganyagwama u do engedza ndeme dza magavhelo a tshothe ntha ha infleisheni.

4 MUGAGANYELO U TIKEDZA NYALUWO YA IKONOMI, U SIKA MISHUMO NA MVELEDZISO YA MATSHILISANO.

phesenthe
dza 1.6

nyaluwo ya vhukuma ya GDP i
khou lavhelelwa nga 2026.

phesenthe
dza 60

ya masheleni a muvhuso a ya
kha mveledziso ya tshitshavha,
mishumo, mutakalo, pfunzo, na
tsireledzo ya matshilisano kha
tshifhinga tsha vhukati.

R4.1 bilioni

masheleni o engedzwaho o
avhelwa kha Mbekanyamushumo
ya Mishumo ya Muphuresidennde.

R930 bilioni

yo vhetshelwa tshumelo dza mutheo,
nngu na zwiendedzi zwa nnyi na nnyi,
na tshanduko ya fhethu na mveledziso
ya dziqorobo nga ntha ha minwaha
miraru i daho

R893.6 bilioni

kha zwa vhubveledzi, mabindu
matuku na mishumo ya tshitshavha
mbekanyamushumo kha minwaha
miraru i tevhelaho minwaha ya u
tutuwedza ikonomi nyaluwo
na mishumo

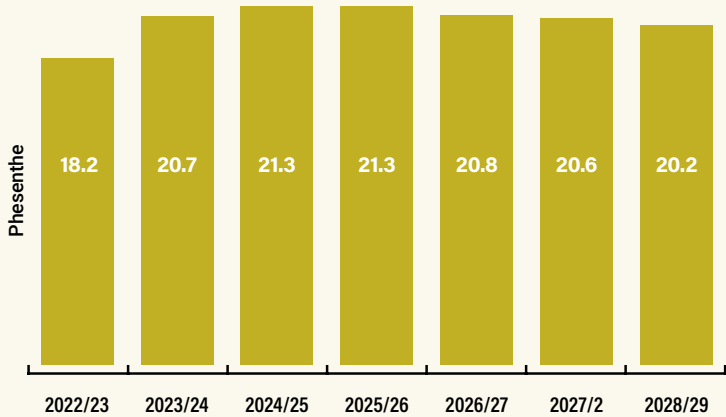
5 TSHIKIMU TSHA LUSHAKA TSHA THUSO YA MASHELENI KHA VHAGUDISWA

I-54.3 bilioni

R54.3 bilioni i do shumiswa nga National
Student Financial Aid Scheme nga 2026/27

6 MITENGO YA TSHUMELO YA ZWIKOLODO NGA PHESENTE DZA MBUELO

2026 THEMENDELO DZA MUTHELO

MUTHELO WA MBUELO WA MUTHU

MUTHELO WA MBUELO WA MUTHU U VHA KWAMA HANI?

Burakhethe ya muthelo wa muholo wa muthu na mbadelo dza u fhungudzwa zwo dzudzanyululwa nga riwambo wa mvelelo dza inflesheni. Tshivhalo tshine muthu a nga tshi hola phanga ha musi a tshi togea u badela muthelo wa riwaha wa muthelo u bva nga la 1 Thafamuhwe 2026u swika nga la 28 Luhuhu 2027 ndi tshi tevhelaho:

MIKANO YA MUTHELO	NWAHA WA MUTHELO: 2026/27
Vha fhasi ha minwaha ya 65	R99 000
Minwaha ya 65 u swika kha 74	R153 250
Minwaha ya 75 na u fhira	R171 300

U fhungudzwa ha muthelo kha vatheli nga muthihi nga muthihi ndi zwi tevhelaho:

U FHUNGUDZWA HA MUTHELO	NWAHA WA MUTHELO: 2026/2027
Mutheo (vathu vhothe)	R17 820
Sekondari (minwaha ya 65 na u fhira)	R9 765
Theshiari (minwaha ya 75 na u fhira)	R3 249

MITHELO YA ZWA MUTAKALO

NYENGEDZO YA MITHELO YA HALWA NA FODI

Muthelo wo khetheaho wa zwibveledzwa zwa halwa na zwibveledzwa zwa fola wo engedzea nga phesenthe dza 3.4, u bva nga la 25 Luhuhu 2026.

	U NGONYA NGA:
Hakwa ha goroi	8c nga 340ml ya tshikoṭi
Veini i songo khwaṭhiswaho	15c kha boḡelo la 750ml
Veini yo khwaṭhiswaho	26c kha boḡelo la 750ml
veini i fhisaho	49c kha boḡelo la 750ml
Dzisaida na zwinwiwa zwa mitshelo zwi re na halwa	8c nga 340ml ya tshikoṭi
Tshiphiriṭi	R3.20 kha boḡelo la 750ml
Fola	77c nga phakhethe ya 20
Zwitanda zwa zwibveledzwa zwa fola zwo fhiswaho	58c nga phakhethe ya 20
Fola la sigareṭe	87c nga 80g
Fola la phaiphi	28c nga 25g
Sigara	R4.56 nga 23g
Nikotini na ṭhanganyiso i si ya nikotini ya . sisiteme dza u ḡisa zwithu nga elekiṭhironiki	11c nga ml

MITHELO

MUTHELO WA MBUELO: VHATHU

Muthelo une wa badelwa nga vhathu kha riwaha wa muthelo une wa fhela vhukati ha dzi 1 Thafamuhwe 2026 na dzi 28 Luhuhu 2027

Mbuelo ine ya tea u theliswa (R)	Tshikalo tsha Muthelo (R)
R0 - R245 100	18% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo
R245 101 - R383 100	R44 118+ 26% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R245 100 .
R383 101 - R530 200	R79 998+ 31% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R383 100 .
R530 201 - R695 800	R125 599+ 36% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R530 200 .
R695 801 - R887 000	R185 215+ 39% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R695 800
R887 001 - R1 878 600	R259783+ 41% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R887 000
R1 878 601 na u ya nṭha	R666 339+ 45% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṭha ha R1 878 600

Tshiko: Tshisima: Mhasho wa Gwama la Lushaka

MIKANO YA MUTHELO

Minwe mikano ya muthelo yo shandukiswa u bva nga la 1 Thafamuhwe 2026.

	Mukano wa murahu	Mukano wo dzudzanywaho
Mukovhe wa riwaha kha vhubindudzi vhu si na muthelo	R36 000	R46 000
U bviswa ha riwaha nga riwaha ha miṇeelo ya masheleni a u ḡidzima mushumo	R350 000	R430 000
U sa katelwa ha riwaha nga riwaha ha mbuelo dza khaphithala kana u xeelwa	R40 000	R50 000
U sa katelwa ha mbuelo dza khaphithala kana u xeelwa musi muthu a tshi fa .	R300 000	R440 000
U sa katelwa ha mbuelo ya khaphithala kana u xeelwa musi hu tshi rengiswa vhudzulo ha phuraimari	R2 000 000	R3 000 000
Mveledziso ya mabindu maṭuku u itela muthelo wa mveledziso	R1 000 000	R2 300 000
Mukano wa u kombetshedza u riwalisa VAT *	R1 000 000	R2 300 000

*Tshanduko kha mukano wa u riwalisa VAT i ḡo thoma u shuma nga la 1 Thafamuhwe 2026

MUHUMBULO WAVHO NDI WA NDEME

Scan this QR code
for the PDF version of
this People's Guide
to the Budget.

MUHUMBULO
WA VHOWE
NDI WA NDEME

VHO WANA TSUMBANDILA YA MUGAGANYAGWAMA WA VHATHU I TSHI SHUMISEA?

Ri dzulela u toḡa nḡila ntswa dza u khwinisa yeneyi tsumbandila nahone ri ḡo takalela arali vha tshi nga rumela vhpfiwa havho na nyeletshedzo dzavho kha Media@treasury.gov.za